

RECENZE A ANOTACE

Mosný P., Laclavíková M. Reformná optimalizácia výučby dejín štátu a práva – nové výzvy pre 21. storočie. Zborník príspevkov z on-line vedeckej konferencie. Krakov: TU v Trnave – Wydawnictwo i Drukarnia Towarzystwa Słowaków w Polsce, 2012, 192 s.

Začiatkom roka 2012 započal svoju činnosť riešiteľský kolektív grantového projektu KEGA č. 003TTU-4/2012 „*Formácia podnikateľských schopností študentov spojená s reformnou optimalizáciou výučby dejín štátu, prameňov práva a právnych inštitútov*“ on-line vedeckú konferenciu. Riešiteľský kolektív tohto grantového projektu pod vedením prof. Dr. h. c. JUDr. Petra Mosného, CSc. pri svojich aktivitách sleduje (okrem iných) aj cieľ zefektívniť a zatriktívniť časť právnického vzdelávania, ktorá je orientovaná na právnu históriu s možným dosahom aj na iné tradičné právno-historické či právno-teoretické predmety. A práve pre čiastočnú realizáciu tohto cieľa bola začiatkom júna 2012 zorganizovaná členmi riešiteľského kolektívu on-line vedecká konferencia s názvom „*Reformná optimalizácia výučby dejín štátu a práva – nové výzvy pre 21. storočie*“.

Na tejto konferencii sa zúčastnili vedecko-pedagogickí pracovníci vybraných slovenských, českých ako aj poľských právnických fakúlt. Cieľom tejto konferencie bolo vytvoriť priestor pre prezentovanie názorov a diskusií participujúcich subjektov k problematike aktuálneho stavu výučby dejín práva ako aj o možnostiach a víziách výučby dejín práva v budúcnosti. Výstupom tejto konferencie je „*Zborník príspevkov z on-line vedeckej konferencie*“.

Predložený zborník má slúžiť, podľa slov jeho editorov profesora Petra Mosného a docentky Miriam Laclavíkovej, ako motivácia pre možné varianty reformy materiálnej ako aj formálnej stránky výučby dejín štátu a práva. Rovnako je zborník podľa slov editorov použiteľný aj v rámci samotného vyučovacieho procesu ako študijná pomôcka metodologických právno-historických propedeutických predmetov. Tento zborník obsahuje šestnásť príspevkov.

V prvom príspevku tohto zborníka s názvom „*Domáci právní dějiny a jejich výuka: ohlédnutí nazpět a výhled do blízké budoucnosti*“ sa Vladimír Kindl zaoberá jednak nepriaznivými okolnosťami, ktorými sa výučba právnych dejín musela za posledných dvadsať rokov vyrovnávať, ako aj možným smerovaním výučby do budúcnosti (autor napríklad navrhuje rozdeliť výučbu národných dejín na časť obligatórnu a fakultatívnu, plus sa zamýšľa kde je hranica medzi materiálou ešte právno-historickou a materiálou aktuálneho právneho poriadku). Autor venuje svoju pozornosť aj náhľadu odborníkov iných vedných odborov na problematiku vývoja práva, s poukázaním na nedostatky ich práce pri spracovaní problematiky právno-historickej.

Autorská dvojica Peter Mosný a Miriam Laclavíková v zborníku uverejnila príspevok pod názvom „*K možnostiam a potrebe zásadnej optimalizácie výučby dejín štátu a práva na území Slovenska*“. Autori predostierajú odbornej verejnosti prostredníctvom tohto príspevku svoj náhľad na spôsob reformy výučby Dejín štátu a práva na území Slovenska s uvedením základných metodologických východísk a postojov dôležitých pre tento študijný odbor. Podľa autorov je prvoradým zámerom pri budovaní novej koncepcie nastolenie proporcionality a vyváženeosti poskytovaných poznatkov vo výučbe vo všetkých štruktúrnych líniiach. Druhou požiadavkou pri budovaní novej koncepcie je aj využiteľnosť získaných poznatkov (realizovaná najmä cez vývoj jednotlivých inštitútov). Autori v príspevku poukazujú aj na potrebu vedenia diskusie na danú tému ako aj nutnosť podnietenia záujmu odbornej verejnosti o koncepčné otázky reformnej výučby právnych dejín na právnických fakultách.

Ladislav Vojáček je autorom príspevku „*Právní historie na brněnské právnické fakultě v posledním čtvrtstoletí*“. Tento príspevok podáva náhľad na rozvoj právnej histórie na brnenskej právnickej fakulte po roku 1989. Autor popisuje okrem iného aj personálne zmeny na Katedre dejín štátu a práva. Ďalej venuje svoju pozornosť vyučovaným predmetom v jednotlivých študijných odboroch ako aj o študijným

materiálom a pomôckam, ktoré členovia katedry pripravili pre výučbu právnych dejín. Autor neopomína ani charakterizovanie výskumu realizovaného členmi spomínaného pracoviska spolu s ich publikačnou činnosťou. V poslednej časti príspevku venuje autor pozornosť spolupráci členov brnenskej Katedry dejín štátu a práva s ostatnými právno-historickými pracoviskami.

Tomáš Gábriš je autorom dvoch príspevkov uverejnených v zborníku. V prvom príspevku s názvom „*K možnostiam renesancie právnych dejín v 21. storočí: Quo vadis, právna história?*“ autor poukazuje na potenciál rozvoja právnych dejín v kontexte modernizácie vzdelávania právnikov v budúcnosti. Autor zohľadňuje ciele prepojenosti s aktuálnymi otázkami právnej vedy a praxe nielen v rovine právnych dejín ako disciplíny pedagogickej ale aj v rovine disciplíny vedeckej. V príspevku „*K metodológii učebných textov z právnych dejín Slovenska*“ Tomáš Gábriš poukazuje na prepojenie právnych dejín s aktuálnymi spoločenskými a právnymi problémami v rámci výkladu o vývoji právnych dejín predveľkomoravského a preduhorského obdobia s exkurzom do problematiky vzniku štátu a práva a ich charakteru v slovenských národných právnych dejinách.

Adriana Švecová je autorkou príspevku s názvom „*Zamyslenie nad otáznymi zmenami vo výučbe dejín práva na Slovensku*“. Autorka svojím príspevkom nadviazala na akademickú diskusiu o teleologickom zmysle a obnovení významu výučby dejín práva. Príspevok obsahuje aj stručné zamyslenie sa autorky nad historickým významom dejín práva. Autorka vidí význam výučby dejín práva okrem iného aj v poukázaní historickej kauzality, kontinuity s pozitívnym právnym vývojom.

Vilém Knoll sa vo svojom príspevku s názvom „*Historia magistra vitae est – aneb výuka právních dějin v České republice*“ venuje otázke pozície národných právnych dejín v Českej republike a možnostiam ich zaradenia do študijných programov. Autor poukazuje na nutnosť nekoncepovať príliš úzko právne vzdelávanie (teda bez teoretického základu, súčasťou ktorého je aj výučba dejín práva). Autor sa v závere svojho príspevku zamýšľa aj nad možnosťou stavby študijných programov tak, aby ich súčasťou nebolo len aktuálne platné právo, ale dôraz by sa mal klásť skôr na základné princípy a trendy jednotlivých odborov (aby nebola nutná zmena systému výučby vždy s prijatím nového zákona).

Autorom príspevku „*Význam tradice a výuka práva (zamyšlení nad kodifikací českého soukromého práva)*“ je Ondřej Horák. Autor sa v tomto príspevku zamýšľa nad významom právnych dejín v právnom vzdelávaní. Ondřej Horák sa zamýšľa aj nad vzťahom kodifikácie českého súkromného práva k právnej tradícii na príklade vybraných inštitútov z vecného a dedičského práva. Autor sa v príspevku snaží poukázať na nenahraditeľnosť právno-historického vzdelávania.

Na potrebu prestavby vyučovacích metód a didaktických prostriedkov poukázal Martin Skaloš vo svojom príspevku s názvom „*Koncepcia, realizácia a motivačná stratégia procesu dejín štátu a práva*“. Autor poukazuje na fakt, že účinnosť a efektívnosť vyučovania a zavádzania moderných didaktických prostriedkov nie je možné realizovať bez zmeny zásadných hľadísk nazerania na koncepciu, edukačný obsah, metódy i celkový spôsob učebného procesu.

Príspevok Ivany Šoškovéj s názvom „*Výučba svetových dejín štátu a práva na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – problémy a výzvy*“ je zameraný na prezentovanie aktuálnych problémov spojených s výučbou predmetu Dejiny práva štátov Európy. Autorka objasňuje dôvody jeho súčasnej koncepcie a zúženého zamerania predovšetkým na vývoj verejného práva. Autorka vo svojom príspevku poukazuje na potrebu zakomponovať do výučby dejín aj širšie poznatky o vývoji práva súkromného (v rámci eventuálneho nového povinne voliteľného predmetu).

Ján Púchovský je autorom príspevku „*Analýza štruktúry učebníc a koncepcie vybraných učebníc svetových právnych dejín v Slovenskej republike a v Českej republike*“. Autor v príspevku analyzuje koncepciu a štruktúru štyroch českých a slovenských učebníc svetových právnych dejín a jedného učebného textu poľského. V závere svojho príspevku autor predložil svoj návrh koncepcie a štruktúry novej učebnice svetových dejín štátu a práva, ktorá by mala byť súčasťou realizácie grantového projektu, čiastočnou úlohou ktorého bola aj realizácia konferencie, ktorej výstupom je aj recenzovaný zborník.

Autorom príspevku „*Niekoľko poznámok k svetovým dejinám štátu a ich výučbe*“ je Peter Vyšný. Autor sa v tomto príspevku vyslovuje aj za to, aby bola výučba dejín práva orientovaná na reprezentatívne problémy dejín vybraných štátov a ich právnych poriadkov a na vybrané svetové právne kultúry a práv-

ne tradície. Rovnako autor poukazuje aj na potrebu uplatnenia prístupu umožňujúceho študentom rozpoznať rozmanitosť ale aj podobnosť politického a právneho života.

Ján Drgo a Štefan Siskovič sú spoluautormi príspevku s názvom „*Právny text – možnosti a limity jeho interpretácie (edukatívne a kreatívne prvky vo výučbovom procese)*“. Ako už naznačuje samotný text príspevku, autori sa venujú teoretickým východiskám možnosti interpretácie právneho textu. Autori v príspevku odôvodňujú správnosť tézy, ktorá odmieta apriórne vychádzať zo správnosti všeobecne platných záverov. V texte príspevku zároveň autori odôvodňujú používanie Exelyho metódy kladenia otázok pri výučbe dejín práva.

Príspevok Tomáša Kohúta s názvom „*Využitie informačných a komunikačných technológií pri výučbe právnych dejín*“ prináša pohľad na výučbu právnych dejín vo svetle informačných a komunikačných technológií. Autor poukazuje na využiteľnosť programov ako aj opodstatnenosť ich použitia pre samotný vyučovací proces dejín práva na právnických fakultách.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že „*Zborník príspevkov z on-line konferencie*“ konanej na tému „*Reformná optimalizácia výučby dejín štátu a práva – nové výzvy pre 21. storočie*“ je obsahovo rôznorodým a názorovo bohatým komplexom podnetov a názorov právnych historikov na aktuálny stav výučby dejín práva ako aj vízií pre výučbu dejín práva do budúcnosti.

Zborník poukázal na množstvo problémov, s ktorými sa výučba dejín práva (či už dejín národných alebo dejín svetových) stretávala alebo stretáva. Autori príspevkov, spôsobom sebe vlastným, poukazujú aj na možnosti a limity eventuálneho riešenia predostretých problémov. Z tohto pohľadu možno konštatovať, že zborník je úspešným krokom k naplneniu cieľa, ktorý si stanovili organizátori konferencie (zefektívnenie a zatriktívnenie tej časti právnického vzdelávania, ktorá je orientovaná na právnú históriu s možným dosahom aj na iné tradičné právno-historické predmety či predmety právno-teoretické). Rovnako možno konštatovať aj naplnenie cieľa autorov o použiteľnosti zborníka aj v rámci samotného vyučovacieho procesu ako študijnej pomôcky metodologických právno-historických propedeutických predmetov.

Zo všetkého čo bolo doposiaľ zvýraznené, i celého komplexu posudzovaného zborníka je možné rezultovať, že predmetnú publikáciu v plnom rozsahu odporúčame nielen právnym historikom, odborníkom pozitívno-právnych disciplín, ale aj študentom právnických fakúlt. Avšak je už len na samotných autoroch zborníka (resp. na účastníkoch vedeckej konferencie) či a ako prenesú do svojej vedecko-pedagogickej praxe závery, námety a podnety, ku ktorým sa počas konferencie dopracovali.

JUDr. PhDr. Róbert Jáger, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

**Santos F. J. A., Baldus CH., Dedek H. Vertragstypen in Europa:
Historische Entwicklung und europäische Perspektiven.
Mnichov: Sellier European Law Publishers, 2011, 353 s.**

V recenzované knize uvedené na trh pod názvom: „*Smluvní typy v Evropě, historický vývoj a evropské perspektivy*“, jsou publikovány příspěvky, které byly vypracovány v rámci zvláštního programu Studienstiftung des deutschen Volkes a poté předneseny v rámci souvisejícího workshopu. Publikaci vydalo známé německé nakladatelství sellier, jehož vydavatelská činnost se zaměřuje na oblast unijního práva. Kniha má 353 stran a obsahuje 9 vysoce odborných článků s úvodním slovem Francisca Javieru Andrése Santose, profesora na španělské Universidad de Valladolid. Společným jmenovatelem všech příspěvků, které jsou publikovány převážně v německém jazyce, je pojem smlouvy, a to jak z historické perspektivy, tak i z hlediska současného. Autoři se zamýšlejí nad vybranými smluvními typy a jejich postavením v systematice různých právních řádů, včetně jejich pojetí v rámci unijního soukromého práva. Články